

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתע"א

ערב שבת קודש

פרשת תזריע / החודש

כ"ו באדר ב' ה'תשע"א

יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ו באדר-שני ה'תשע"א – ד' בניסן ה'תשע"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ו באדר-שני	מצות לא תעשה. א מצוה.. אלו הם.. בין עשה ובין לא תעשה.	הלי טומאת אוכלין פרק יב.	השרשים*.
ש"ק	כ"ז באדר-שני	וראיתי לחלק.. בעזרת ש-די.	פרק יג.	השרשים*.
א'	כ"ח באדר-שני	משוך חסדך וגוי. ספר המדע והוא ספר ראשון.. הלי יסודי התורה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יד.	מ"ע א. מ"ע ב.
ב'	כ"ט באדר-שני	פרק ד-ו.	פרק טו.	מ"ע ג. ד. ט.
ג'	א' בניסן	פרק ז-ט.	פרק טז.	מ"ע ט. סה. מ"ע קעב.
ד'	ב' בניסן	פרק יו"ד. הלי דעות.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי כלים.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע סד. מ"ע ח. ו. רו.
ה'	ג' בניסן	פרק ג-ה.	פרק ב.	מ"ע רז. מ"ע שב. מ"ע רה. מ"ע שג.
ו'	ד' בניסן	פרק ו-ז. הלי תלמוד תורה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ג.	מ"ע רנו. שא. דש. שה.

* בימי לימוד הקדמת היד – ילמוד כאו"מ מהשרשים כפום שיעורא דילי, ולחלק השאר ללמדו בימים הסמוכים שלאחרי זה (נוסף על לימוד המצוות דהיום)

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
7.24	6.59.7	1.16	12.45	9.36	6.37	5.39	5.17	4.28	ו', כ"ו באדר-ב'
7.25	7.00.4	1.16	12.45	9.35	6.36	5.38	5.16	4.26	ש"ק, כ"ז באדר-ב'
7.25	7.01.1	1.16	12.45	9.34	6.35	5.37	5.15	4.25	א', כ"ח באדר-ב'
7.26	7.01.8	1.16	12.44	9.33	6.33	5.35	5.13	4.23	ב', כ"ט באדר-ב'
7.27	7.02.5	1.15	12.44	9.33	6.32	5.34	5.12	4.21	ג', א' בניסן
7.28	7.03.1	1.15	12.44	9.32	6.31	5.33	5.10	4.20	ד', ב' בניסן
7.28	7.03.8	1.15	12.43	9.31	6.30	5.31	5.09	4.18	ה', ג' בניסן
7.29	7.04.5	1.15	12.43	9.30	6.28	5.30	5.08	4.17	ו', ד' בניסן

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "כמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת תזריע / החודש	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י
תזריע / החודש	7:36	6:23	7:38	6:38	7:38	6:29	7:38	6:40
מצורע	7:41	6:27	7:43	6:43	7:43	6:34	7:43	6:45

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

ההעלם והגילוי במולד הלבנה

מהי הנקודה שבגללה נחשבים כל ימי חודש ניסן כראש-חודש?
 - התשובה שמביאה גאולה • מדוע רק ביציאת מצרים מסר הקב"ה
 לישראל את סוד עיבור וקידוש החודשים? • ומה המשמעות לכך
 שבשאר הגלויות בטל הקידוש על-פי ראייה אבל נותר על-פי החשבון?
 • בזמן הגלות לא ניתן לראות בהעלם עצמו את תחילת הגילוי, אלא
 להבין שכך הוא • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ב. גם בעבודת בני-ישראל, שנמשלו ללבנה⁸, ישנם ב' נקודות אלה:
 בשעה שמתבונן במעמדו ומצבו, שאפילו אם
 למד וקיים מצוות ובאהבה רבה, מכל מקום הרי
 הוא עומד לפני המלך, ומאן דמחוי במחוג קדם
 מלכא וכו'⁹, ואם כן, לא זו בלבד שאין זו עבודה,
 אלא אדרבה - אזי נעשים אצלו ב' נקודות: נקודה של
 ביטול בתכלית¹⁰, ומתחילה אצלו עבודה חדשה.
 וזהו ענינו של ראש-חודש בעבודה - שבכללות זהו
 עבודת התשובה - "אסורה מכאן להתקרב לשם"¹¹.
 והרי על-ידי עבודת התשובה מביאים את הגאולה,
 כפסק הרמב"ם¹² ישראל שעושיין תשובה מיד נגאלין.
 וכמו שכתב אדמו"ר הזקן באגרת התשובה¹³ בעניין
 ברכת "השיבנו", שמיד לאחר ברכת "השיבנו" ו"סלח

א. אודות¹ "החודש הזה לכם ראש חדשים"²,
 איתא בשל"ה³, שכל החודש (ניסן), כל יום שבו,
 הוא כמו ראש-חודש. כשם שראש-חודש אינו "יום
 המעשה"⁴, כן הוא גם כל חודש ניסן.
 ומבאר השל"ה: בשנים-עשר הימים הראשונים
 - היו קרבנות הנשיאים, וכל נשיא היה עושה יום-
 טוב באותו יום⁵. י"ג ניסן - הוא "אסרו-חג" של
 י"ב ימים הנ"ל. בי"ד ניסן - מדליקים את "נר הוי'
 נשמת אדם"⁶ ובודקין את החמץ. ולאחרי זה באים
 שבעת ימי חג הפסח, שבעת ימי ההיקף⁷.
 והביאור בזה:
 ראש-חודש - הוא עניין המולד, שבזה ישנם ב'
 נקודות: נקודה אחת היא - תכלית ההעלם שהיה
 קודם המולד, ולאחרי זה - נקודת המולד.

(8) בברכת קידוש לבנה (סנהדרין מב, א). וראה סוכה כט, א.
 ב"ר פ"ו, ג. שהש"ר פ"ו, יו"ד. אוה"ת בראשית ד, סע"ב
 ואילך. ובכ"מ.
 (9) חגיגה ה, ב.
 (10) דהיינו שנעשה אצלו העלם והסתור ועד לביטול במציאות
 ביחס למדרגתו הקודמת, בראותו שאין לה ערך (מהנחה
 בלתי מוגה).
 (11) פרש"י שמות ג, ג. וראה קונטרס ביקור שיקאגא ע' 22
 (סה"ש תש"ב ע' 46) ואילך.
 (12) הל' תשובה פ"ז ה"ה.
 (13) פי"א.

(1) מכאן עד סוף סעיף ג - הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש),
 ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 489 ואילך. במהדורא זו ניתוספו
 עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.
 (2) בא יב, ב.
 (3) ס"פ בא (שיג, ב). הובא בסד"ה החודש הזה לכם תרכ"ו
 (סה"מ תרכ"ו ע' נ). וראה גם מכתב ט' ניסן שנה זו (אגרות-
 קודש ח"ב ע' תה).
 (4) ראה שמואל"א כ, יט ובמפרשים. יחזקאל מו, א ובמפרשים.
 (5) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח סתכ"ט ס"ט.
 (6) משלי כ, כז.
 (7) שמהם נמשך על כל השנה (מהנחה בלתי מוגה).

לברו, ובתחילת זמן הגאולה אמר הקב"ה למשה ואהרן "החודש הזה לכם", "עד עכשיו אצלי היה סוד העיבור, מכאן ואילך שלכם הוא".

ומשמעות דיוק הלשון "מסרן להם", "מסורים לכם" (ולא רק שמודיע להם מה שלא ידעו עד עתה) הוא - שהקב"ה מוסר להם את הכוח שלו לקדש החדשים.

וזהו המקור בנגלה על פתגם הבעל שם טוב שהכוח של בני-ישראל לברך את חדשי השנה הוא - מברכתו של הקב"ה.

ה. וביאור הטעם שיש צורך על זה בנתינת-כוח מיוחדת:

ישראל נמשלו ללכנה²¹, כי, הלכנה יש בה שינויים, לפעמים היא בגדלות, ולפעמים היא בקטנות ועד להעלם לגמרי, וכמו כן משתנה מצבם של בני-ישראל מזמן לזמן, שלפעמים הם במצב של גלות, ולפעמים הם במצב של גאולה.

ובכדי שיוכל להיות מולד הלכנה וקידוש החודש, היינו, שממצב של תכלית ההעלם יתחיל עניין של גילוי - הרי מי שנמצא בעצמו במצב של גלות וחושך, אין בכוחו לצאת ממצב זה למצב של תחילת הגילוי, ולכן יש צורך בנתינת-כוח מלמעלה.

ו. על-פי זה יובן גם מאמר המדרש הנ"ל ש"נתמנעו העיבורין מישראל .. בשעבוד מצרים":

גם לדעה שסוד העיבור היה ידוע עוד קודם שנאמרה מצות קידוש החודש, "החודש הזה לכם" - הרי הכול מודים שבשעת גלות מצרים נשתכח הדבר.

וטעם הדבר - כי, ענין קידוש החודש הוא התחלת הגילוי והיציאה מן החושך, ואילו גלות מצרים שהיא תכלית החושך והגלות, היא ההיפך לגמרי מעניין קידוש החודש.

ורק בהתחלת זמן הגאולה והיציאה ממצרים - שעניינה הוא הכנה למתן-תורה, כידוע²², והרי תורה ענינה גאולה, כמאמר רז"ל²³ "אין לך בן

לנו" אומרים ברכת "גאלנו"¹⁴.

ולכן מצינו בנוגע לראש-חודש, שהקב"ה אומר "הביאו עלי כפרה שמיעטתי את הירח"¹⁵. מיעוט הירח הוא, כידוע¹⁶, הסיבה לחטא עץ הדעת, המקור לכל החטאים, שהוא סיבת הגלות - "מפני חטאינו גלינו"¹⁷. וראש-חודש מבטל את עניין מיעוט הירח, ובמילא גם את סיבת הגלות.

ג. ראש-חודש, עניין התשובה - מבטל את הגלות ומביא את הגאולה.

וזהו העניין דאיתא בשל"ה, שכללות חודש ניסן הוא עניין של ראש-חודש - כי בניסן היא העבודה של ביעור חמץ, ביטול הישות והתנשאות, ולפעול בעצמו עניין הביטול, שזהו מצד עניין התשובה. ומצד זה - "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל"¹⁸.

* * *

ד. על הפסוק² "החודש הזה לכם וגו'", איתא במדרש¹⁹: "עד שלא יצאו ממצרים היה הקב"ה יושב ומחשב חשבונות ומעבר עבורים מקדש שנים ומחדש חדשים, כיון שיצאו ממצרים מסרן להם, שנאמר החודש הזה לכם ראש חדשים, מכאן ואילך מסורים לכם".

ולהעיר, שבעניין זה יש מדרשות חלוקות:

במדרש הנ"ל משמע שקודם יציאת מצרים (שאו "מסרן להם") לא היה הדבר ידוע אלא להקב"ה בלבד.

אבל במקום אחר²⁰ מצינו שהקב"ה "מסרן לאדם הראשון .. (ו)אדם מסר לחנוך וכו'", וכך נמסר סוד העיבור מדור לדור, אלא שאחר כך "נתמנעו העיבורין מישראל .. בשעבוד מצרים", שאז נשכח הדבר לגמרי, וחזר להיות אצל הקב"ה

14 והיינו שצריך להמתין רק משך זמן קצר ביותר ("א קליינע וויילע") - כשיעור זמן אמירת הברכות "השיבנו", "סלה לנו" ו"גאלנו" (מהנחה בלתי מוגה).

15 שבועות ט, א. וש"נ.

16 ראה סה"מ קונטרסים ח"א קצב, א ואילך.

17 נוסח מוסף ליו"ט.

18 ר"ה יא, רע"א. שמור"פ ט"ו, יא.

19 פסיקתא דר"כ פ"ה. וראה גם תורה שלמה עה"פ (אות לח).

20 פדרר"א פ"ח.

21 ראה סוכה כט, א ובחזק"ג מהרש"א שם. ב"ד פ"ו, ג. אוה"ת

בראשית ד, סע"ב ואילך.

22 ראה תו"א ויהי בהוספות קד, סע"ד. ובכ"מ.

23 אבות פ"ו מ"ב.

קידוש החודש על-פי הראייה - לא יכול להיות גם בשאר הגלויות, כי מצד חשכת הגלות אי אפשר לראות את גילוי מולד הלכנה כו', והיינו, שבזמן הגלות אי אפשר לראות בגלוי שלא זו בלבד שההעלם אינו העלם, אלא אדרבה, שדווקא תכלית הקטנות והעלם הלכנה פועל את הגילוי החדש;

אבל קידוש החודש על-פי החשבון, שענינו הבנה והשגה, יכול להיות גם בזמן הגלות (בשאר הגלויות שלאחרי מתן תורה), היינו, שמצד התורה הנה גם בזמן הגלות יכולים להבין על כל פנים שההעלם אינו העלם לאמיתתו, כידוע בעניין "גם חושך לא יחשיך גו"²⁵, ואדרבה, ההעלם מביא לתכלית הגילוי.

ועל-ידי יגיעה והתבוננות שכלית (עניין החשבון) על כל פנים - באים לזמן שבו יחזור להיות קידוש החודש על-פי הראייה, והיינו, שיהיה נראה בגלוי גם לעיני בשר שההעלם והגילוי הם בשווה, "ולילה כיום יאיר"²⁵.

(קטעים מהתוועדויות ש"פ ויקהל-פקודי - החודש ה'תשט"ז, ש"פ נצבים-וילך ה'תשי"ט; תורת-מנחם כרכים טז עמ' 186-188; כו עמ' 232-234)

חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה" - אזי התחיל עניין קידוש החודש.

אלא, שבזה גופא יש ב' דעות: דעה הא', שלפני זה לא היה מעולם עניין קידוש החודש, כיון שהכוח לצאת מחושך לאור הוא רק על-ידי התורה; ודעה הב', שגם קודם מתן תורה היה יכול להיות עניין זה, אבל, לא בשעת גלות מצרים, שאז הכול מודים ש"נתמנעו העיבורין מישראל".

ז. על-פי זה יש לבאר הטעם שגם לאחרי שניתנה מצות קידוש החודש שמאז היו מקדשים את החודש על-פי הראייה, הנה כשהתחילה הגלות נפסק קידוש החודש על-פי הראייה, אלא שאף-על-פי-כן אין זה בדומה לגלות מצרים, שאז נשתכח עניין קידוש החודש לגמרי, ואילו בשאר הגלויות נשאר על כל פנים עניין החשבון:

ובהקדם המבואר במקום אחר²⁴ שכל שאר הגלויות אינן דומות לגלות מצרים, כיון שגלות מצרים היתה קודם מתן-תורה, ואילו שאר הגלויות הם לאחרי מתן תורה, וכיון שישנה כבר התורה שעניינה גאולה (כנ"ל), שוב לא יכול להיות חושך וגלות כמו שהיה בגלות מצרים.

ולכן:

(24) לקו"ש ח"א ע' 96. תר"מ ח"ז ע' 282. ועוד.

(25) תהלים קלט, יב.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

ציפייה לגאולה בקוצר רוח

יש לכסוף לגאולה ולעמוד הכן!

בפרשת החודש נתבאר פרטי העניינים דאכילת הפסח: "וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אותו בחיפזון", "מזומנים לדרך", כלומר שאכילת הפסח היא באופן שעומדים מוכנים להיגאל ממצרים, עד ש"מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם", כך שמוכנים לצאת ממצרים תיכף ומיד באותו רגע שבו יקבלו הידיעה ש"הגיע הקץ", שאז "לא עיכבן המקום (אפילו) כהרף עין", ובודאי שמצידם הם לא יתעכבו "כהרף עין", שכן עוד מקודם לכן עמדו מוכנים לגאולה. וההוראה מזה בפשטות: יהודי יכול לחשוב שמכיוון שהגאולה תהיה רק ברצונו של הקב"ה, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע . . . "לא מרצונו גלינו מארץ ישראל, ולא בכוחותינו אנו נשוב כו' אבינו מלכנו כו' הוא יתברך יגאלנו כו'" - אין לו מה לעשות בקשר ליציאה מהגלות, כך שבינתיים יכול לישון... ובמקרה הטוב ביותר - לעסוק בלימוד התורה וקיום המצוות. וועל זה באה ההוראה מאופן אכילת קרבן פסח - שכאשר בניישראל קיימו את ציווי הקב"ה "ואכלו את הבשר בלילה הזה עלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו", קיימו זאת באופן ד"מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם", כלומר שלא הסתפקו בקיום ציווי הקב"ה, ובפרט ציווי הקשור עם עניין של חירות . . . אלא ציפו והמתינו בקוצר רוח לרגע הנכסף שבו יגאלו ויצאו ממצרים, עד שעמדו מוכנים - "מתניכם חגורים גו' ומקלכם בידכם" - להיגאל ולצאת ממצרים.

גם אינם יהודים מבחינים

ומזה מובן גם בנוגע ליציאה מגלותנו זה - "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות": גם כאשר יהודי לומד תורה ומקיים מצוות בשלמות - אינו יכול להסתפק בכך, אלא צריך להמתין ולצפות בקוצר רוח לגאולה האמיתית והשלימה, עד כדי כך, שחוגר מותניו ונועל את רגליו ונוטל את מקלו בידו, ועומד מוכן - "עמדו הכן כולכם" - לרגע שבו תבוא הידיעה שמשׂיח בא... ואז יצא מיד מהגלות אל הגאולה!

מובן וגם פשוט, שגם ברגעי הגלות האחרונים צריכים ללמוד תורה ולקיים מצוות בכל המסירות והתוקף כו', אבל ביחד עם זה אי־אפשר לשקוט ולשבת בשלווה עד שהקב"ה ירצה להביא את הגאולה, אלא יהודי צריך לעשות את כל התלוי בו כדי למהר ולזרז את הגאולה, ועד שעומד מוכן, "עמדו הכן כולכם", לצאת מהגלות, בידעו ש"מצוות היום" היא - "מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם", "מזומנים לדרך", לצאת מהגלות אל הגאולה האמיתית והשלימה.

ועניין זה - העמידה בתנועה שהוא מוכן לגאולה - ניכר אצלו בגלוי כל כך עד שאפילו אינו־יהודי מבחין בכך כפי שהיה ב"ימי צאתך מארץ מצרים", שכאשר אינו־יהודי הביט דרך החלון לתוך ביתו של יהודי, ראה שהיהודי ובניו אכלים קרבן פסח "בחיפזון" . . . וכמו כן בימינו אלה - שאפילו אינם יהודים מבחינים בכך שיהודי עומד מוכן לגאולה.

(התוועדות ה'תשמ"ה כרך ג, עמ' 1591)

במערכה על קדושת השבת

מחידושי הרבי על השבת • הרבי פועל לשכנע יהודים בכתב ובעל-פה לסגור את עסקיהם בשבת, ומצביע על תוצאותיה המרות של אי-שמירת השבת • האם אפשרות פיקוח נפש בעתיד תתיר כתיבת מבחן ברפואה בשבת? • מה דינו של מיקרופון בבית הכנסת? • מה סיכוי של עסק המתנהל בשבת להצליח ומה תפקידו של איש ביטחון

הוכרחו כל בני-ישראל לחלל שבת; היה מקום (קא-סלקא-דעתך) לומר שלא חלה כלל קדושת שבת על יום זה, שכן קדושת שבת נובעת מחובת השביתה המוטלת על ישראל, ובשל המלחמה לא חלה חובה זו על כל ישראל כאחד, ושוב אינה נחשבת שבת והמלאכה אינה אסורה בה. קובעת המכילתא שגם במקרה כזה – עדיין חלה קדושת שבת, ואסור לחלל אותה "אפילו כהרף עין" מעבר לנצרך.

להיות פיקח

בהתוועדות שבת קודש פרשת חיי שרה תשמ"ו סיפר הרבי (התוועדויות תשמ"ו כרך א' עמ' 613-612):

דיברתי פעם עם יהודי שסיגור את החנות שלו בשבת. והשיב לי: כיצד יכול הנני לסגור את החנות בשבת, כאשר במשך כל שנות קיומה של החנות (למעלה מחמישים שנה), גם כאשר ניהולה היה בידי יהודים, היתה החנות פתוחה בשבת?! השבתי לו: הנך "יהודי פיקח", ובכן מכיון שהנך יודע שבנוגע לשמירת שבת ישנו ציווי מפורש בעשרת הדיברות – מה אכפת לך כיצד התנהגו בעליה הקודמים של החנות?!...

שבת לה' או לישראל

חידושים רבים חידש הרבי במשנת השבת, מהותה גדרה והלכותיה. הנה ביאור אחד לדוגמה: איתא במכילתא: "הרי הגויים שהקיפו את ארץ-ישראל, וחיללו ישראל את השבת – שלא יהו אומרי'ן 'הואיל וחיללנו מקצתה נחלל את כולה'; תלמוד-לומר: 'מחלליה מות יומת' – אפילו כהרף עין".

ומקשה הרבי: מדוע נקטה המכילתא מקרה חריג של "גויים שהקיפו כו", ולא נאמר מקרה פשוט יותר: "הרי שחילל מקצת שבת, שלא יאמר 'הואיל וחילל את מקצתה יחלל את כולה'?" ומבאר (לקוטי שיחות כרך ח' עמ' 50 ואילך, על-פי באורי החומש היכל מנחם שמות ב' עמ' רצט"ש):

אין כוונת המכילתא לשלול מחשבה שאדם שחילל את מקצת השבת יכול לחלל את כולה, שכן מובן מאליו שכל רגע מיום השבת יש בו קדושה בפני עצמו, וגם אם נתחללה קדושת השבת רגע אחד – אין הפירוש שאפשר להמשיך ולחלל את שאר השבת, כך שאין צורך בדרשה מן הכתובים לשלול זאת.

כוונת המכילתא היא רק למקרה האמור שבו

טובתם גם בגשמיית בבריאות וכו'. ופשוט שזה מוכרת.

מה הפלא

בחדש מנחם-אב תש"נ כתב לרבי יהודי תושב ניו-יורק שחנתו נפרצה לאחרונה שלוש פעמים ומצבו קשה. האיש ציין שהוא אינו עובד בשבת אך החנות פתוחה בשבת. הרבי הגיב ('שנת ניסים בבית חיינו', הרצל, עמ' 318):

אם-כן מה הפלא להמצב?! אזכיר על הציון.

עסק מפסיד

בשנת תשי"א נשאל הרבי עלידי יהודי, אם יקנה עסק בשותפות עם חבר שאינו שומר שבת, באופן אשר גם העסק עצמו לא ישבות בשבת, אלא שכל הרווח וההפסד מיום זה יהיו על חלקו של השני.

הרבי משיב (אגרות קודש כרך ד' עמ' ער-רעא):

הנה בטח יודע כי ממון הקשור עם חלול שבת הנה רחמנא-ליצלן לא רק הם הולכים לטמיון, אלא גם גוררים ממון אחר, אם-כן מה לו ולמסחרים כאלה הקרובים מאד מאד להפסד ורחוקים משכר?! והשם יתברך הזן ומפרנס לכל, ימציא לו פרנסתו בריווח באופן כשר ובאופן שיוכל להשתמש בפרנסתו לדברים בריאים ויהודיים..

למען טובתם הגשמית

פעם (אגרות קודש כרך כט עמ' קעו) כתב הרבי בקשר לבעלי עסק גדול שהוא תמה על-כך שאת תביעת ה' מהם דוחים הם משנה לשנה, ואת בקשתם מהשם רוצים דווקא באותה שעה. כדוגמה ציין הרבי: "השטר דשבת", והכוונה לעריכת שטר שהעסק יהיה שייך לנכרי ביום השבת.

נערה יהודיה כתבה לרבי שהוריה עובדים "מיום שני עד שבת בין תשע בבוקר לשש בערב". הרבי הגיב (אגרות קודש כרך כט עמ' רנח):

פשוט הלשון - שעובדים גם בשבת קודש?! ופשוט שאם חסו-שלום כן הוא - תראה שמכאן ולהבא ישמרו שבת ויום-טוב כהלכתם. והרי זו

קל-וחומר מגוי...

גם כשיהודי נאלץ להשתתף באסיפה חיונית המתקיימת בשבת-קודש עליו לצעוד לשם ברגל, ולא לחלל ח"ו שבת בנסיעה. בנושא זה אמר הרבי יש ללמוד מהתנהגות הגוי:

גוי מפורסם (=מוסלמי) שביקר בארצות-הברית לקבל כסף ונשק, לא התבייש להכריז שאינו שותף יין (ושתה מין), ושיום המנוחה שלו הוא יום שישי, וממילא פעל שהאסיפה לא תתקיים ביום שישי. קל וחומר בנו של קל וחומר שיהודי צריך לדגול בשם תורת-אמת ולנהוג כפי שהתורה דורשת!... (ש"פ חיי שרה תשל"ו וראה גם ש"פ נשא תשל"ו).

חילול שבת בחרמון

בשיחה כואבת שנאמרה בקיץ תשל"ד (התוועדות שבת קודש פרשת בהר-בחוקותי - שיחות קודש תשל"ד כרך ב' עמ' 128) התייחס הרבי לחשיבות האסטרטגית של החרמון והשליטה על רמת-הגולן [=כנראה בהמשך למלחמת יום הכיפורים, ובמיוחד לאירוע רצח הילדים הי"ד במעלות]. הרבי דיבר בכאב לב על-כך שאפשרו שם חילולי שבת (ואפילו כאלה שאינם דתיים התנגדו לכך והביעו את מחאתם כפי שהתפרסם בעיתונות הימים ההם), ומכיוון שה' הוא ארך אפיים, לכן חיכה עם חילולי השבת שהיו וכו'. הרבי התבטא בין השאר בביטוי "השריפה אשר שרף ה'".

ספק פיקוח נפש בעתיד...

במספר הזדמנויות (ש"פ צו תשמ"א ויום שמחת תורה תשמ"ב) סיפר הרבי את הסיפור הבא: פעם הגיע אלי מישהו ואמר לי שהוא לומד רפואה והמבחנים העיקריים נערכים בשבת ולכן מבקש היתר לכתוב בשבת. הנימוק שלו היה: מכיוון שבעוד חמש שנים הוא כבר יהיה רופא מומחה

בתערוכה הפתוחה בערבי שבתות אחרי כניסת השבת. אנו דורשים סגירת התערוכה לפני כניסת השבת או סגירת דוכננו.

"ברור שהדבר אינו לפי כבודה של מדינת ישראל. מרכז לענייני חינוך כפר חב"ד".

העתק ממברק זה שלח הרב וולף למזכירות הרבי ('ימי תמימים' כרך ד' עמ' 50).

בשנת תשל"ד הגיב הרבי במענה לאדם שכתב אודות בית-כנסת שפועל בו מיקרופון בשבת (אגרות קודש כרך כט עמ' רסז): "מייקראפון - איסור חמור בשבת החמורה".

לדאוג לביטחון הרוחני

לאיש-ביטחון 'אל-על' - מר נתנאל רותם - כתב הרבי מכתב ב"א טבת תשל"ו (ניצוצי אור, מינדל, עמ' 71), ובין השאר מזכיר לו:

אשר מזה גם מובן גודל הזכות, וביחד עם זה גודל האחריות, של כל אלה הממונים על שירות זה שיהיה בסדר ובבטחה, הן ברוחניות (שמירת שבת ויום טוב) והן בגשמיות כפשוטו.

שיוכל לטפל בחולים, ויתכן שיצטרך לטפל גם בחולה מסוכן. נמצא שעתה הוא רוצה לחלל שבת בשביל פיקוח-נפש ש(אולי) יהיה בעוד חמש שנים! מובן אפוא גודל הגיחוך שבדבר.

בשנת תשכ"ז שיגר הרב חודקוב מכתב בתגובה לספרים שנשלחו במשלוח על-ידי חברת 'צים' ('ימי תמימים' כרך ד' עמ' 48):

"זה עתה נתקבלו... הניירות ששלח לנו בקשר עם משלוח הספרים לכאן על-ידי 'צים', מה שעורר אצלי תימהון גדול, לאחר שידוע שאוניות צים אינן נמנעות מלנסוע בשבתות. ונא להודיענו פירוש הדבר, בתודה".

תערוכת ספרים שהודפסו בארץ-ישראל התקיימה בראשית שנת תשכ"ח בלונדון. גם הוצאת ספרים קה"ת - מרכז לענייני חינוך - חב"ד ליובאוויטש יוצגה בתערוכה זו (ראה 'ימי תמימים' שם עמ' 44-45).

במהלך קיומה נודע לפתע שהתערוכה פתוחה גם בשבתות. הרב אפרים וולף שלח אז מברק דחוף לשגרירות ישראל בלונדון.

"קיבלנו תלונה שמציגים ספרים מהוצאתנו

פרשת תזריע

פרשת תזריע

מהו הקשר בין שם פרשתנו, שתוכנו הולדת חיים חדשים, לבין הנושא המרכזי של הפרשה - נגעים, שתוכנם היפך החיים, כמאמר רז"ל (נדרים סד) "מצורע חשוב כמת"? הביאור:

א) על הנגעים נאמר שהם "אות ופלא בישראל כדי להזהירן מלשון-הרע", וכן הסגרת והחלטת המצורע נועדו להבטיח "שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצינות ולשון-הרע" (רמב"ם סוף הלכות טומאת צרעת). הרי שגם עצם הופעת הנגע וגם דרך הטיפול בו לא באו אלא כדי לתקן את המצורע ולגרום שאדם זה, שחשוב 'כמת', יתחיל חיים חדשים ונעלים יותר - 'תזריע'.

ב) 'תזריע' רומז לעבודה בזמן הגלות, שהיא בבחינת 'זריעה' והכנה ל'צמיחת' הגאולה. כידוע שהגילויים דלעיתיד תלויים במעשינו ועבודתינו בזמן הגלות והם 'פירות' זריעתנו עכשיו. העובדה שפרשתנו, העוסקת בדיני נגעים (הרומזים לגלות), נקראת תזריע, מלמדת, שהעבודה האמורה צריכה להיות חדורה ב'תזריע' - כבר בעת העבודה צריך להרגיש שבפעולה זו 'זורעים' את הגאולה העתידה ואת הגילויים הנפלאים של ימות המשיח.

(ליקוטי שיחות, כרך כב, עמ' 70)

אשה כי תזריע (יב,ב)

"אשה" - רמז לתשוקת הנשמה לחזור אל שורשה האלוקי, שכן השם 'אשה' הוא על שם מקורה של האשה, "כי מאיש לוקחה" (בראשית ב).
 "כי תזריע" - הזריעה אינה אפשרית אלא בארץ. לומר לך, כי למרות התשוקה האמורה, אין אדם רשאי 'לברוח' מן העולם, אלא עליו לעבוד עם העולם ובתוכו - לבררו ולהעלותו.

(ליקוטי שיחות כרך א, עמ' 237)

אשה כי תזריע וילדה זכר (יב,ב)

מפרש ה'אורי-החיים' הקדוש:
 "אשה" - זו כנסת-ישראל, שנמשלה לאשה.
 "תזריע" - היינו קיום המצוות, ככתוב (הושע י), "זרעו לכם לצדקה".
 "זכר" - רמז לגאולה העתידה, שתהיה גאולה נצחית, בחינת "זכר".
 "אשה כי תזריע וילדה זכר" - על-ידי מעשינו ועבודתינו בזמן הגלות, נזכה לגאולה אמיתית, גאולה שאין אחריה גלות.
 ויש להוסיף על פירושו עוד טעם שהמצוות נמשלות ל'זריעה':
 א) על-ידי זריעת גרעין בארץ צומחת כמות גדולה של תבואה, וגם על-ידי קיום מצווה 'צומח' גילוי אלוקות בעולמות העליונים.

ב) הגרעין אינו צומח אלא במקום הראוי לזריעה (ולא במדבר, למשל), וכן גם 'זריעת' המצוות איננה אפשרית אלא בבני־ישראל – דווקא המצוות שנעשות על־ידם פועלות 'צמיחת' האור והגילוי למעלה.

(אור־התורה – ויקרא, עמ' תצז)

* * *

ועוד יש להוסיף:

מאחר שהגאולה העתידה תהיה בכחינת 'זכר', מובן שגם העבודה שתביא את הגאולה צריכה להיות בכחינת 'זכר'. פירוש: 'זכר' מורה על תקיפות ואומץ, כמאמר רז"ל (קידושין לה), "איש דרכו לכבוש". יש אפוא 'לכבוש' את העולם וענייניו ולהכניסם לתחום הקדושה מתוך תקיפות, מבלי להתרשם מפני המלעיגים למיניהם.

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 238)

אישה כי תזריע וילדה זכר (יב,ב)

איש מזריע תחילה – יולדת נקבה, אשה מזרעת תחילה – יולדת זכר (ברכות ס)

בתוך ה'שלושים' להסתלקותו של כ"ק אדמו"ר הזקן הופיע, בחזון הלילה, אצל נכדו, הרבי ה'צמח־צדק' ואמר לפניו מאמר חסידות. עם סיום המאמר אמר: "איש מזריע תחילה יולדת נקבה" – זו אמך (הרבנית דבורה־לאה, בתו של אדמו"ר הזקן); "אשה מזרעת תחילה יולדת זכר" – זה אתה.

(היום־יום כ"ח אייר)

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב,ג)

ידוע שמצוות מילה ממשכה גילוי של שם הוי', כנרמז בפסוק, "מי יעלה לנו השמימה" (דברים ל) – ראש־יתבות מילה וסופי־יתבות הוי'. לכן נקבעה מצווה זו ביום השמיני, כי המספר שמונה רומז לגילוי שם הוי' שיהיה לעתיד:

מספר זה רומז לארבע האותיות של שם הוי' כפי שהן בגלוי (הקרי באל"ף דל"ת) וכפי שהן בהעלם (הכתיב ביו"ד ה"א); ולעתידי־לבוא יאירו ויתגלו האותיות הנעלמות באותיות הגלויות, "כפי שאני נכתב, אני נקרא" (פסחים ג).

(ליקוטי תורה ויקרא, דף עז, ע"ד)

תשב בדמי טהרה, בכל קודש לא תיגע ואל המקדש לא תבוא (יב,ד)

בדמי טהרה: אף־על־פי שרואה טהורה. בדמי טהרה:... הוא שם דבר, כמו טוהר (רש"י)

"אף־על־פי שרואה טהורה" – זו העבודה של 'אתכפיא' (ביטול הרע ושכירתו). אדם חייב לטהר את עצמו למרות ה'דם'.

"הוא שם דבר כמו טוהר" – זו העבודה של 'אתהפכא' (הפיכת הרע לטוב). יש לטהר את ה'דם' עצמו ולהפוך אותו לטוב.

עלינו לשקוד בעבודת ה'אתהפכא' גם בזמן הגלות, אף־על־פי שאז אנו שרויים במצב של "בכל קודש לא תיגע ואל המקדש לא תבוא".

(לקוטי שיחות כרך ז, עמ' 90)

הלכות ומנהגי חב"ד

אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר. הפטרה: "כה אמר... בראשון באחד לחודש... עולת תמיד" (יחזקאל מה, יח-מו, טו)⁵. אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת, קורא אחריה הפטרת פרשת החודש, ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה⁶. המולד: יום ראשון בשעה 12:44 ו-8 חלקים. מברכים החודש: ראש-חודש ניסן ביום השלישי. אין אומרים "אב הרחמים". התוועדות בבית-הכנסת.

יום שני

כ"ט באדר"ב, ערב ראש-חודש ניסן

ביום זה - 'יום כיפור קטן' - יש להוסיף בג' הקווין: תורה, עבודה (תפילה שבמקום קרבנות), גמילות-חסדים וצדקה⁷. מי שיש לו יארצייט בחודש ניסן, יעלה היום לבית-העלמין⁸.

ביום האחרון של חודש אדר צריכה להיות שמחה מופלגה ביותר, לאחר ה'מרבין בשמחה' של כל ימי אדר מיום ליום, והיא נותנת את הכוח והסיוע להמשיך את הגאולה דחודש ניסן, שבו נגאלו ובו עתידין להיגאל, כי השמחה שבחודש אדר, ובפרט ביום האחרון שבו, פורצת את גדרי הגלות ומביאה את הגאולה האמיתית והשלמה, על-ידי משיח צדקנו שנאמר בו "עלה הפורץ לפניהם", בקרוב ממש⁹.

בקריאת 'שניים מקרא ואחד תרגום' לשבת זו יש לזכור לקרוא את שתי ההפטרות - של פרשת 'תזריע' ('ואיש בא מבעל שלישה...') ושל פרשת 'החודש' ('כה אמר... בראשון... עולת תמיד'), כמנהגנו. והנהגים כמנהג רבותינו נשיאינו יקראו את הפטרת 'תזריע' בעש"ק אחה"צ, ובש"ק לפני תפילת שחרית, לאחר קריאת ה'שביעי' שוב, יקראו את ההפטרה דפרשת 'החודש'.

שבת-קודש, פרשת תזריע / החודש

כ"ז באדר"ב, מברכים החודש ניסן

השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור¹. אחר-כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך התפילה². קריאת התורה: רצוי להכין את ספר-התורה המיועד לקריאת פרשת החודש קודם התפילה, כדי למנוע טרחא דציבורא³. מוציאים שני ספרי-תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע. מניחים את ספר-התורה השני על הבימה (ונשאר על הבימה עד אחרי הקריאה בו)⁴, ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר את פרשת 'החודש', בפרשת בא: "ויאמר... החודש הזה... תאכלו מצות" (שמות יב, א-כ). אם יש רק ספר-תורה אחד אין מגביהים אחר חצי קדיש אלא גוללים לפרשת החודש. ומגביהים וגוללים לאחר גמר המפטיר. אולם את החצי קדיש

5) לוח כולל-חב"ד. ספר-המנהגים, עמ' 33.

6) לוח כולל-חב"ד, ש"פ מק"ץ.

7) שיחות-קודש תשל"ו עמ' 663, ובכ"מ.

8) הוראת הרבי להרבנית קריסק ע"ה מת"א, שאין עולים לבית-החיים בחודש ניסן כלל (כך מסרו בני המשפחה. ועדיין צ"ב).

9) לקוטי-שיחות, כרך ד, עמ' 1274.

1) רגילים לומר זאת בחליפה וכובע, והנשואים בחגירת אבנט, כפי שנהג הרבי וכל הציבור עמו (ולכאורה כך יש לנהוג גם כשמשלימים זאת אחר-כך).

2) ספר-המנהגים עמ' 30.

3) לוח 'דבר בעתו'.

4) שערי-אפרים, שער י, סי"ב.

יום שלישי

א' בניסן - ראש-חודש

שחרית: "יעלה ויבוא". חצי הללו¹⁰. "ואברהם זקן... זבדיה... ג' פעמים. קדיש-תתקבל. שיר-של-יום, הושענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה. אשרי, ובא לציון, יהללו. הכנסת ספר-תורה. חליצת התפילין. הנחת תפילין דרבנותם, קריאת-שמע, פרשיות: 'קדש' 'והיה כי יביאך', שש זכירות וחליצת התפילין. מזמור (כלשהו, כדי לומר את הקדיש), חצי קדיש, מוסף. ואחרי התפילה, שיעור התהילים ומשניות האבלים - אמירת ה'נשיא'.

אמירת ההלל כסדר התפילה חשובה יותר מאמירתו בציבור.

נשיא: מצווה לחזק את המנהג¹¹ לקרוא¹² אחרי התפילה¹³ (אחרי אמירת תהילים¹⁴) בכל יום החל מהיום עד י"ג ניסן ועד כולל, דבר יום ביומו בפרשת הנשיאים. היום מתחילים "ויהי ביום כלות משה ומסיימים" זה קרבן נחשון בן עמינדב" (במדבר ז, א-ז). אחרי-כך אומרים את ה"יהי רצון" (אומרים אותו

10 יש עניין מיוחד להתפלל תפילת שחרית זו בציבור, כדי לומר הלל בציבור, ובפרט שבראש-חודש יש אומרים שאין מברכין עליו אלא בציבור (רמ"א תכב, שו"ע אדה"ז תפח, ג).

11 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' עז.

12 י"א שבהקפדה לומר בכל יום את הנשיא שלו, יש סוגיה שלא ישכח באחד הימים לספור ספירת-העומר. שמעתי מאבי מורי ז"ל בשם הרה"ג הרה"ח ר' חיים-שאויל ברוק ע"ה.

12 אין מנהגנו לקרוא מתוך ספר-תורה. גם בימי הקריאה אין לגלול הס"ת ולקרוא פרשת הנשיאים מתוכו. ובפרט בש"ק, שפרשת הנשיאים צ"ל אחר תפילת המוספין דווקא - 'שערי הלכה ומנהג' שם.

13 וביום שיש בו תפילת מוסף, אחרי תפילת מוסף, שתדירה ומקודשת יותר מקריאת הנשיא - שם עמ' עט.

14 ד"תדיר קודם", וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' (ניסן-סיוון) עמ' ג, שכן נהג הרבי בשנת תשכ"ז. ומתברר שבדרך-כלל אמר הרבי את התהילים מיד אחרי התפילה, וא"כ אמר את ה'נשיא' רק לאחר מכן. וכך היה גם בשנת תש"ז חוץ מיום ראשון וא"ו ניסן ויום ש"ק י"ב ניסן, שבהם ראו ורשמו ביומנים שלאחר אמירת שיעור התהילים היומי הרבי סגר את ספר התהילים ופתח שוב את הסידור במקום קריאת-התורה [=לומר את ה'נשיא']. (ומה שבהיום יום' דר"ח ניסן נדפסה ההוראה לומר את ה'נשיא' קודם סדר שיעורי חת"ת היומי, הרי לא תמיד כשנכתבה הוראה לפני שיעורי החת"ת הוונה בזה שצריך גם לקיים זאת לפני אמירת השיעורים הללו (ראה למשל בהיום יום' ל' מנ"א, כ"ה אלול) ועצ"ע - הרב שבתי שי' פרידמן, צפת).

גם בשבת)¹⁵ הנדפס בסידורי תהילת ה'¹⁶. גם כוהנים ולוויים אומרים אותו¹⁷.

יום התועדות. ההתוועדות - בבית-הכנסת¹⁸.

חודש ניסן

בכל החודש אין אומרים תחנון¹⁹, 'א"ל ארך אפיים'²⁰ ו"למנצח... יענך"²¹ בימות החול, "אב הרחמים" לפני מוסף שבת, ו"צדקתך" בשבת במנחה²². אין מתענים אלא חתן ביום חופתו ובכור בערב-פסח²³.

ברכת האילנות: מברכים אותה רק²⁴ בחודש

15 היום-יום, ר"ח ניסן. ספר-המנהגים, עמ' 36. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ד"ו.

16 לכאורה צריך לנקד שם "פְּרָשָׁה".

17 בס' 'קב הישר' מהדורת הרב שיינברגר תשנ"ג, פרק פה (דף תנג, א"ב), הנוסח הוא: "דמתחדשין [ולא כהתיקון 'דמתרחשין', עיי"ש] כציפרים, ומצפצפין בשבחין [כ"ה במקור, ס' יסוד-יוסף, ע"פ הזוהר דלהלן], ומצלאין על... ותעיל הנך ציפרייא קדישין [אצלנו 'ציפרי קדישין'] לאתר קדישא דאיתמר עלייהו [ונוסחנו הוא כבס' יסוד-יוסף, "עליה" - על האתר]... וכל האורות הקדושות הכלולות [א"ה: צ"ע שבכ"מ - כמו באגה"ק סכ"ו, כ"ז - 'אורות' הן בלשון זכר] בקדושת זה השבת, ואהיה מלובש בקדושת זה השבת [נשמט מפני הדומות, וכבר העירו עי"ז]...". (ומציין לזוהר ח"ג קצו, ב' וס' 'דברי תורה' להרה"צ וכר' ממונקאטש ח"ב אות ג).

17 למרות שמוזכר שם "שבאם אני עבדך משבט...". והוא איננו משבט זה, כיוון שזה שייך ל'עיבור' (דהיינו גילוי מסויים מנשמה אחרת בתוך נשמתו-הוא, הנשאר בדרגתה), הוראת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב י"ע, היום-יום שם, ספר-המנהגים שם, לוח כולל-חב"ד.

ב'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' פ נתבאר, שהשייכות היא ודאית לכל אחד ואחד מישראל, ורק שבאם זהו שבטו, אזי השייכות וההמשכה הן באופן נעלה יותר (בש"ת מנחת-אלעזר ח"ה סי' ב כתב שלא יאמרו הן ולוי את היה"ר, אבל בס' פתח-אזוטא הל' פסח סי' א אות ו הוכיח שגם הם יכולים לומר זאת).

18 היום-יום, ל' ניסן.

19 שו"ע אדמוה"ז סימן תכט ס"ח.

20 כנדפס בסידורים מאז שנת תשל"ח. ראה בירור בעניין זה ב'התקשרות' גיליון שכט עמ' 18.

21 סידור אדמוה"ז, לפני 'למנצח' זה.

22 הנאמרים רק ביום שאומרים בו תחנון, כמבואר (בשו"ע רבינו סי' רפד סי"ד וסי' רצב סי"ז), ובפסקי הסידור כל אחד במקומו.

23 לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמוה"ז סי' תכט ס"ט.

24 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א עמ' רכ, ע"פ סדר ברכת-הנהנין שבסידור אדמוה"ז. וכן הוא ע"ד הקבלה, ברכי-יוסף סי' רכו סי' ק"ב. ולפלא שממשיכים להדפיס גם השתא בלוח כולל-

ניסן²⁵. גם נשים מברכות²⁶. מברכים רק על אילני מאכל²⁷. לכתחילה יש להשתדל שיהיו לפחות שני אילנות²⁸. מי שלא הספיק לברך בעור הפרחים על האילנות, לא יברך אחר־כך על הפירות²⁹.

יום רביעי

ב' בניסן

יום ההסתלקות־הילולא של כ"ק אדמו"ר רבינו שלום־דובער נ"ע מליובאוויטש, אדמו"ר מוהרש"ב, דור חמישי לנשיאי חב"ד³⁰, בשנת תר"פ,

חב"ד (ע"פ קצות־השולחן סי' סו בבדי־השולחן ס"ק יח) שניתן לברך ברכה זו גם בחודשי אדר או אייר, ללא כל הסתייגות. וראה אנציקלופדיה־תלמודית כרך ד עמ' שנה, ציון 98. (25) היו שבירכו ברכה זו ברוב עם, ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ה. ובפרט ע"פ המבואר בס' מורה־באצבע להחיד"א אות קצט ע"פ הוזהר (הנ"ל בהערה 16) שכונת הברכה היא לתיקון נשמות שנתגלגלו בדומם וצומח ויבקשו עליהן רחמים.

לעניין ברכה בשבת, ראה שו"ת יחוה־דעת ח"א סי' ב שאין בזה איסור, ותלוי במנהג המקום, וש"נ.

בשו"ת מהרי"ל (הישנות) סי' קמג נקט בפשיטות שמי שלא בירך בראייה ראשונה מברך בראייה שנייה, ונעתק באגור סי' שיח ומטה־משה סי' שסא (שם הביא מזה ראה לדין שהחיינו, שבו נחלקו עליו, ולדעת רבינו בסידורו מברכים ללא שם ומלכות), ובבירור־הלכה סי' רכו (עמ' רט) כ' שלפי כללי הפוסקים יש לפסוק כן נגד כל האחרונים שלא ראוהו. בבדי־השולחן שם הבין בסדר ברכת הנהנין פ"ג הי"ד שאין לברך, אבל מפשטות הלשון הכוונה רק לשלול ברכה **נוספת** באותה שנה (וכמו בהלכה יג וכו') שלא כותבים כך. ובפרט שמהלשון שם "אינו **חוזר** ומברך" משמע שכן מברך לראשונה. וראה בזה באריכות בשו"ע הקצר פרק פז ס"ג ובהערות.

26) נסמן בשו"ע הקצר שם סי"א.

27) ראה הדעות בזה בשו"ע הקצר שם ס"ה ובהערות. דעת הרמב"ם, הטושו"ע והפוסקים שהביא בלקוטי־שיחות, כרך כג, עמ' 116 הערה 33 (וכפי שראה שהכריע שם) שצ"ל אילני פרי דווקא. ורק שהעיר על השמטת אדמוה"ז מסדר ברה"ג, וסיים 'ואכ"מ בקשר להשמטות כיו"ב שם.

לעניין אילנות שעודם בשנות ערלה, בגליון רע"א סי' רכו מסתפק בזה, אבל רבים פסקו לברך, ראה הגדה של פסח 'חזון עובדיה' עמ' יד מו"ת דובב־מישרים ח"ג סי' ה וחלקת־יעקב ח"ב סי' כז ועוד.

28) כף־חיים סי' רכו ס"ק ב ובדי־השולחן סי' סו ס"ק יח.

29) ואפילו בלא שם ומלכות, כיוון שבלוח ברכת־הנהנין (פ"ב הכ"ג) כ' אדה"ז שאם נפל הפרח וגדלו הפירות טוב לברך בלא שם ומלכות, ובסדר ברה"ג הנשמיט זאת. 'ביאור סדר ברה"ג' עמ' 445.

30) הנשיאות החלה בשנת תרמ"ג, אך קבלת עול הנשיאות בכל

בעיר רוטטוב על נהר דון, ושם מנוחתו־כבוד³¹. יום התחלת הנשיאות של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע³².

יום התוועדות.

כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, ינצלו 'עת רצון' זו, כדי: א) ללמוד פרק משנה המתחיל באות אחת משמו הקדוש (על־כל־פנים פרק אחד)³³. ב) להוסיף³⁴ בלימוד תורתו של בעל ההילולא³⁵, ש"עיקר גילוי החסידות באופן של הבנה וההסברה נתחדש על־ידו, ונתכנה 'הרמב"ם דתורת החסידות'³⁶. ג) להוסיף בעבודת התפילה. ד) להוסיף בנתינת צדקה, ומה טוב - לעניין השייך לעבודתו המיוחדת של בעל ההילולא או למוסדות העוסקים בעבודתו, ש"עיקר חידושו - בייסוד ישיבת תומכי־תמימים, שבה מודגשת שלימות התורה" נגלה וחסידות כאחד³⁷, ו"על־ידו התחילה עיקר הפצת תורת החסידות חוצה"³⁸, ובעבודת רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו. ה) לקיים התוועדות של שמחה, שבה יקבלו עליהם הנאספים החלטות טובות בענייני תורה ומצוות³⁹.

הפרטים היתה רק בשנת תרנ"ד, ראה 'ספר התולדות - אדמו"ר מהורש"ב', הוצאת קה"ת, כפר־חב"ד תשל"ו, עמ' 34. וראה הערה 1 בפתח דבר לספר המאמרים תרמ"ג־ד.

31) פרשת ימי חייו האחרונים בעלמא דין והסתלקותו נדפסה בס' 'אשכבתא דרבי', ברוקלין תשל"ו, ועוד.

בחורף תרצ"ט, כיוון ששלטונות העיר עמדו להרוס את בית־העלמין, הועבר גופו הק' לבית־העלמין החדש שבאותה העיר מתוך מסירת־נפש ע"י מניין מאנ"ש, על־פי הוראות תלמידו הרה"ק ר' לוי־יצחק שניאורסאהן נ"ע, אביו של הרבי, והקימו במקום אוהל מאותן האבנים שהועברו מהאוהל הישן. 'אשכבתא דרבי' עמ' 151, ומשם ב'תולדות לוי־יצחק', הוצאת קה"ת, כפר־חב"ד תשנ"ה, ח"א עמ' 287. צילום הציון ששופץ נדפס שם בעמ' 294.

32) ראה לקוטי שיחות, כרך ד, עמ' 1293 בהערה. כרך יב עמ' 146 בהערה 1. כרך לב, עמ' 23 הערה 38. ספר־השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 347 הערות 7, 8.

33) ע"פ לקוטי־שיחות, כרך כא, עמ' 296.

34) ע"פ 'התוועדויות' תשמ"ז ח"ב, עמ' 286, מוגה.

35) ע"פ שיחות־קודש תשנ"ב, עמ' 382.

36) לקוטי־שיחות, כרך ז, עמ' 209, 277.

37) לקוטי־שיחות, כרך כ, עמ' 67. כרך כז, עמ' 25. 'התוועדויות' תשמ"ז ח"א, עמ' 495, 310.

38) לקוטי־שיחות, כרך כ, עמ' 389. וראה שם, כרך כב, עמ' 186.

39) ע"פ הוספת לשיחה הנ"ל בהערה 25, שם עמ' 292. וראה לקוטי־שיחות, כרך כא, עמ' 276.

שואלין ודורשין בהלכות הפסח (א)

תכנון נסיעות: מענה הרבי: "הנוהג בישראל, שבחג הפסח נמצאים ביחד איש וביתו (ובכיתו), ובפרט ראש המשפחה. נוסף על שקשה ביותר להדר כפי הרצון בענייני פסח - כשנמצאים במקום אחר. וקל להבין"⁶.

יש להתחיל בהכנות ל'מבצע פסח', כולל לדאוג למעות חטיין⁷, מזון ולבוש⁸, וכן לחלוקת מצה שמורה כדלהלן.

הגדות: כדאי שיהיו לכל ילד סידור, חומש, ולהבדיל - קופת צדקה, משלו, וכן ספרי־קודש אחרים. ובעניין שהזמן גרמא - הגדה של פסח. ומה טוב - שקודם החג יקנו לכל ילד סידור חדש וכיצא־בזה⁹, מה שיוסיף לו חיות ומרץ להשתמש בזה בפועל¹⁰.

כלים: "המנהג פשוט במדינות אלו... שלא להשתמש בפסח בשום כלי זכוכית שיש לחוש בו שמא עירו לתוכו משקה חמץ חם, או שמא נשתהה

הכנות לפסח: "מצווה על כל אחד ואחד שילמוד הלכות הרגל קודם הרגל, עד שיהיה בקי בהם וידע המעשה אשר יעשה"¹.

"כל שלושים יום לפני הפסח², טוב להיזהר ולעיין בכל דבר שעושה, שלא יישאר דבוק בו חמץ באופן שלא יוכל להסירו בקלות כשיגיע ערב פסח"³.
 "בימים אלו מתחילים כבר עניין המצה... שלכן יש להיזהר מאכילת מצה שלושים יום לפני הפסח"⁴.

תכנון כינוסים: הוראת המזכירות - אין לקבוע באה"ק כינוס ליום א' דחול־המועד פסח, שבחול הוא יום ב' דחג־הפסח, אם בין המוזמנים אליו יהיו גם אורחים מחול הנמצאים כעת בארה"ק, וזאת כדי שאורחים אלה לא יטעו ויסעו לכינוס באותו יום שעליהם (כתושבי חו"ל) לשמור כיום־טוב⁵.

1) שו"ע אדמוה"ז סי' תכט ס"ג. והיינו ל' יום לפני הפסח, משנה־ברורה שם סוס"ק ב בשם אחרונים, כף־החיים ס"ק ג בשם מחזורים. ובפרט בישיבה, כולל־אברכים ובית־מדרש - ראה ערוך־השולחן שם ס"ו.

2) השלושים יום מתחילים מיום הפורים עצמו, שו"ע אדמוה"ז שם ס"א.

3) שו"ע אדמוה"ז סי' תלו סכ"ג.

4) 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב סי' קצ, מאג"ק כרך ח עמ' שיט. מן הדין אסור לאכול מצה רק מעמוד השחר של ערב פסח, כנפסק בשו"ע אדמוה"ז סי' תעא ס"ד. ובחקי־עקב שם ס"ק ז הביא משיירי כנה"ג שהרבה נוהגין שלא לאכול מצה מראש־חודש, והובא באחרונים. בשו"ת איגרות־משה או"ח ח"א סי' קנה (דף ערב, ואילך) מבאר מקור למנהגם ולמנהגנו. ובס' מצות־מצווה (פ"ב ס"ק כט) כ' שכיוון שהטעם הוא משום חביבות המצווה, הרי אפילו במצות של חמץ ראוי להימנע מלאכול, דשווין במראיתם וטעמם, ע"כ. וע"ע (ולכאורה יש לברר עד כמה הן חמץ ממש. ע' בשו"ע אדמוה"ז סי' תנה סל"ג. ועכ"פ יש מקום להחמיר בבוקר ערב פסח עצמו, וכ"כ בנטעי־גבריאל פסח ח"א פ"ב הערה כב).

5) היכל־מנחם כרך ג' עמ' נד. וראה קונטרס 'יום טוב שני העובר ממקום למקום', לונדון תשנ"ה, ומסקנתו שם. וזה

דלא כנהוג בין רבני א"ש לפסוק בזה כמ"ש בשער הכולל פ"א סי"ב (אף ש"ל שהכוונה כאן לאורחים שלא מאנ"ש). וראה גם ב'תורת מנחם - התועודיות' כרך כד עמ' 145 (ברור מה היתה הנחת־היסוד של הרבי בה:). וע"ע.

6) היכל־מנחם כרך ג' עמ' קצג.

7) שו"ע אדמוה"ז סי' תכט ס"ה ואילך. והעירו שברמ"א שם סי"א קושר זאת, ובוא"ו החיבור, לענין 'שואלין ודורשין', עיי"ש (ראה סיפורי־חסידים, מועדים, סיפור 294).

8) ראה 'התועודיות' תשמ"ב ח"ב עמ' 977, תשמ"ח ח"ב עמ' 303, תנש"א ח"ב עמ' 399,339 ועוד.

9) במכל־שכן ממה שעל־פי־דין (רמב"ם הל' יו"ט פ"ו הי"ח. טושו"ע ושו"ע־אדמוה"ז או"ח תקכ"ט ס"ז) צריך לקנות לו קליות ואגוזים.

10) ספר־השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 343. ואכן נדפסו ומופצות ע"י צאנז"ח באה"ק לשם כך הגדות מיוחדות בהוצאת קה"ת עם חוברת תמונות צמודה, שהוכנו בהתאם להוראות מפורטות שנתקבלו מהרבי בנדון.

חינוך חב"ד ולהוריהם¹⁵. "מובן, שכל המרכה בסוגי מקבלי השמורה וכל המהדר בשמורה זו כפי האפשרי - הרי זה משובח"¹⁶. השיעור המינימלי לחלוקה זו הוא: 'כזית'¹⁷.

סדרים פומביים: הרבי הציע, שהרבנים שבכל אתר ואתר יערכו סדרים פומביים, היינו - כל אחד מהם יערוך את ה'סדר' שלו עם בני ביתו ותלמידיו וכו', "ברחובה של עיר", ויזמין את כל תושבי המקום להשתתף ב'סדר הפומבי'. לפרסם מודעות בעיתונות המקומית, שהרב המקומי עורך 'סדר פומבי' הפתוח לקהל הרחב, במקום פלוני ובזמן פלוני, וכל הרוצה יוכל להשתתף בסדר, לקבל ארבע כוסות ושלוש מצות וכו', ובהדגשה - שאין דורשים דבר מן המשתתף, לא תמורה כספית ולא אחרת, וגם לא מחויבות להישאר עד סיום הסדר, אלא כל הרוצה יוכל להיכנס ולצאת ברגע שירצה¹⁸.

בתוכו משקה חמץ מעת-לעת¹¹. הנזהרים שיהיו להם כלים מיוחדים לפסח, ושלא להזדקק להכשרת הכלים כלל, תבוא עליהם ברכה¹². "סדר לדוגמה": בימים הסמוכים לחג הפסח רצוי להראות לתלמידים עריכת סדר, שעל-ידי זה יחקקו בזיכרונם ההלכות הקשורות בעניינים אלו, אך יש להתבונן ולסדר זאת באופן שלא לנגוע במנהגי אבותיהם¹³.

חלוקת מצה שמורה: מתקנת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, להשתדל - ובפרט רבנים, שו"ב וכל העוסקים בצורכי-ציבור - לשלוח לחג הפסח למכריהם (על-כל-פנים בעבור הסדרים) מצות עגולות אפיוות-יד, ודווקא מצות שמורה, וכן במקומות שמסדרים סדרים כלליים (כמו במלונות וכדומה) יסדרו זאת המארגנים¹⁴. בפרט - יש לדאוג לתלמידי מוסדות

11) שו"ע אדמוה"ז סימן תנא סעיף עג. וכן נפוץ המנהג בין אנ"ש שלא להכשירים גם מאיסורים. וראה בס' 'הגעלת כלים לפסח' פי"ג סעיף נט. ולגבי דורלקס ופירקס וכו' דנו רבות בספרי השו"ת, ראה בס' 'הנ"ל פי"ג סעיף שעה.
12) ראה במבוא לס' 'הנ"ל, אות י'.
13) אג"ק כרך י עמ' שנ.
14) ספר-המנהגים עמ' 37.

15) אג"ק כרך יב עמ' שמג וכרך יא עמ' פו.
16) אג"ק כרך יא עמ' ו.
17) אג"ק כרך יב עמ' שמג וכרך יג עמ' יא.
18) 'התועדות' תשמ"ו ח"ב עמ' 851, מר"ד בעת ביקור הרבנים הראשיים לארה"ק.

לזכות
אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש